

BUDAPEST ÁRVÍZKÖNYVE

Budapest székesfőváros árvízvédelme és az 1940—41. évi árvizek címmel a főváros könyvet adott ki, amely, mint Szendy Károly polgármester az előszóban elmondja, „az elmúlt két télen megisméllődő árvizek beszámolója. Összeállítását nemcsak azért tartottam indokoltnak, — írja a polgármester, — hogy okulásul feljegyezzük az akkori eseményeket, hanem főként azért, hogy a szerzett tapasztalatok nyomán szükségesnek mutakozó további beruházások indokolt voltáról meggyőzzem a székesfőváros közönségét, egyben pedig tájékoztatást adjak az érdeklődő szakértők számára“. A sok szép fényképfelvétellel, grafikonokkal, térképpel ellátott könyv záradékául vitéz Becske Kálmán tanácsnok, az út- és csatornaépítési ügyosztály vezetője ismerteti rövid vonásokban azt a tevékenységet, amelyet a saját ügyosztálya és más ügyosztályok, valamint kerületi előljáróságok a legutóbbi két árvíz leküzdése körül folytattak.

A főváros árvízkönyve történelmi ismertetéssel kezdődik, amelyben leírja, messzire visszanyúlva a régi árvizeket. Azután rátér a főváros árvízvédelmére és itt elsősorban a folyamszabályozásra, az árvízvédekezés szolgálatában. Ismerteti a fővárosi Dunaszakas szabályozása körül a székesfőváros és az állam munkáját, majd felsorolja a végleges partművek kialakulását az első kezdéstől a legutóbbi időkig és ismerteti az ideiglenes védőművek kiépítését is.

A rendszeres védelmi munkák — mondja a könyv — csak az 1923. évi árvíz után indultak meg. A rendszeres védelmi munkák sorába tartozik a gátvédelem, vagyis Budapest területének a Duna árvizei ellen végleges partművekkel, rakpartokkal és ideiglenes védőművekkel való védelme, ezeknek állandó ellenőrzése, karbantartása, átszivárgások és csurgások ellen való biztosítása, a gátszakadások megakadályozása, a viszonylag alacsonyabb gátaknak szükség szerint való felemelése, nyúlgátak építése, stb.

Budapest árvízvédelmi szervezetét, az árvízvédelem ügyeit intéző személyek köteleességét és hatáskörét, az árvízveszély elhárítására szükséges általános intézkedéseket a Budapest székesfőváros árvízvédelméről szóló 1939. évi szabályrendelet és ennek végrehajtási utasítása állapítja meg.

A végleges partműveken és az ideiglenes védőműveken kívül — mondja a továbbiakban a könyv — a székesfővárosnak igen fontos védő berendezései a rendszeresen megépített csatornahálózat és a jól felszerelt csatornaszivattyútelepek. A védőberendezésekhez tartoznak a belvizeket levezető csatornákat és a közcsatornák kitorolásait lezáró zsilipek és felszerelések, szivattyúk, amelyek ezeknek a csatornáknak vizét szükség esetén a Dunába átemelik.

A főváros területén, különösen a hegyvidéken, számos patak és árok van, amelyek csak záporok alkalmával hoznak vizet, az árvizek idején azonban a patakok és árok rendkívüli veszedelmet jelenthetnek. Ezek az időszakos vízfolyások: Szépvölgyi-, Bründl-, Diós-, Némétvölgyi-, Bűrök-, Hátár-, Irhás-, Ördögárok. Állandó vízfolyások: az Aranyhegyi-patak, Törökbálinti-patak és a Rákospatak, Mindezeket a vízfolyásokat állandóan kell gondozni és karbantartani, nehogy a meder elfajuljon, a vizek zavartalan lefolyását akadályozza és elöntések keletkezzenek.

A könyv következő fejezete az 1940. és 41. ében keletkezett árvizek kialakulását ismerteti, leírva a rendkívüli időjárást, amely a bajok kútforrása volt. Itt hosszasan foglalkozik a jégtorlaszok szerepével. Mind a régi, mind a legújabb árvizeknél a bajok legfőbb okozója a jégtorlasz

volt. A Duna vízjárása a jégtorlaszok kialakulását nagyban elősegíti.

Beszámol a munka a legutóbbi két évi árvizeket megelőző intézkedésekről. Majd érdekes fejezetben sorolja fel azokat a védőmunkákat, amelyeket az árvíz idején végeztek, mind az 1940., mind az 1941. évben. Filmszerűen peregnék le az árvíz eseményei és a vízzel folytatott küzdelem, amelynek a révén a főváros általában megmenekült az árvízről és ha voltak is károk, azok a fenyegető veszedelmehez képest aránylag nem voltak nagyok.

Az árvízi tapasztalatok és a tapasztalatok alapján az 1940. évben végzett munkák felsorolása következik, amelyeket anak idején jórésben ismertetett a MAGYAR FŐVÁROS.

Utolsónak marad a védőművek végleges kiépítéséhez szükséges munkák felsorolása. Ezeket a könyv a következő 4 csoportra osztja: 1. meglevő árvízvédelmi vonalak további kiépítése, 2. a belvizeket levezető vízfolyások rendezése, 3. a beépített területen a patakok szabályozása, 4. a szenny- és belvizek átemelésére szolgáló szivattyúberendezések fejlesztése és korszerűsítése.

A főváros a munkák legsürgősebb részét még 1941. évben, többi részét egymásután következő esztendőkre elosztva szándékozik végrehajtani. Egyik legsürgősebb feladat a főváros délről övező Hátárárok védőtöltéseinek végleges kiépítése és az árok rendezése, mert a dunajobbparti árvízvédelmi vonalhoz délen az albertfalvai ármentesítő társulat védőgátja csatlakozik. A most lezajlott árvízkor az albertfalvai védőgát a legnagyobb veszélyben volt. Halaszthatatlanul szükséges ezért az 1941. évben létesített ideiglenes töltéseknek végleges védővonalakká való kiépítése, ami legalkalmasabban a Hátárároknak küszöbön álló általános rendezésével együtt oldható meg.

A III. kerületi Lőpormalom-dűlő biztonsága nagymértékben javult, azáltal, hogy az Aranyhegyi-patak északi töltését 1940-ben erősebben és magasabban újra építették. A létesített ideiglenes nyúlgátakat végleges védőművekké kell készíteni. Az Aranyhegyi-patak védőtöltésein az árvíz alkalmával keletkezett rongálódások kijavítását ugyancsak a sürgős munkálatok közé kell sorolni. Ahhoz, hogy III. kerület egyes mélyenfekvő területeinek belvizeit jobban le tudják vezetni, a régi Aranyhegyi-patak medrének legalsó szakaszát át kell helyezni a Hévizi-útra. A Horthy Miklós-híd és az Összekötő vasúti-híd között a Kopasz-gátat teljes szélességben végleges magasságra kell kiépíteni. A Horthy Miklós-híd budai hídfőjénél az ideiglenes nyúlgátak helyett 9 méter magas mellvédfalat épít a főváros. A Ferenc József-rakpartot az Erzsébet- és Ferenc József-híd között, ahol egyes szakaszokon csak 8.23 vízállás ellen nyújt védelmet, 9 méter magasságig mellvédfallal kell kiépíteni. Sürgősek a Vámház előtti régi kimosott partfalbiztosítási munkái.

A Rákospatak elöntése ellen egyedül a patak végleges szabályozása nyújt teljes biztonságot. A szabályozással egyidejűleg át kell építeni a patakon átvezető hidakat is. A tervek közé tartozik az Ördögárok folytatólagos beoltozása a Műszaki Akadémiától a Napraforgó-utcáig.

A budai csatornahálózatban magas vízálláskor jelentkező zavarok megszüntetésére a budai Dunaparton a főgyűjtőcsatorna megépítése szükséges. Végül szükség van a budai Dunaparton a szennyvizeket átemelő gépek korszerűsítésére, azonkívül több kisebb csatornaépítési munkára.